

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 154/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o., Štefánikova 8, Michalovce, proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. IV/1 Pz 434/23/1000-7 z 21. novembra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. januára 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva nebyť stíhaný inak, ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. IV/1 Pz 434/23/1000-7 z 21. novembra 2023 (ďalej len „napadnuté upovedomenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté upovedomenie zrušiť a priznať jej náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Uznesením ČVS: ORP-400/2-VYS-MI-2022 z 20. marca 2023 bolo [REDAKOVANÉ] a sťažovateľke vznesené obvinenie za zločin nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnického úkonu a prekladateľského úkonu (u sťažovateľky spáchaný formou účasti). Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorá bola uznesením Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 KPt 394/22/8800-49 z 28. júna 2023 zamietnutá ako nedôvodná.

3. Proti uvedenému uzneseniu o vznesení obvinenia z 20. marca 2023 a uzneseniu krajskej prokuratúry o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky z 28. júna 2023 podala sťažovateľka návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

4. Napadnutým upovedomením bola sťažovateľka podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku upovedomená, že jej návrhu na zrušenie uvedených uznesení sa nevyhovuje. Uznesenia podľa generálnej prokuratúry spĺňajú obsahové aj formálne kritériá zákonnosti, skutok je charakterizovaný uvedením miesta, času a okolností, za ktorých k nemu došlo, tak, aby nemohol byť zamenený s iným skutkom. Obsahujú aj náležité odôvodnenia, z ktorých je zrejmé, na základe akých skutočností a dôkazov bolo voči obvinenej postupované podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, aké úkony orgánov činných v trestnom konaní takémuto postupu predchádzali, z akej dôkaznej situácie pri posudzovaní konania obvinenej vychádzali a akými úvahami sa pri ich vydaní spravovali.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka vytkla, že generálna prokuratúra sa v napadnutom upovedomení len nekriticky stotožnila s názorom a odôvodnením krajskej prokuratúry v jej uznesení z 28. júna 2023 a žiadnym spôsobom sa nevysporiadala s jej argumentmi.

6. Poukázala na to, že krajská prokuratúra odôvodnila zamietnutie sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia fakticky len tým, že „*účasť obvinenej [redacted] na stíhanom zločine preukazuje súhrn nepriamych navzájom sa dopĺňajúcich dôkazov, na ktoré už bolo poukázané vo vzťahu k obvinenému [redacted]....*“. Z uvedeného je zrejmé, že krajská prokuratúra vo svojom uznesení z 28. júna 2023 žiadnym spôsobom nekonkretizovala, aké sú to tie dôkazy, ktoré majú svedčiť o účasti sťažovateľky na stíhanej trestnej činnosti. Sťažovateľke teda nie je vôbec zrejmé, na základe akých „*konkrétnych nepriamych dôkazov*“ je dôvodné podozrivá zo spáchania stíhanej trestnej činnosti, čo predstavuje výrazné obmedzenie jej možnosti, pokiaľ ide o prípravu a následný výkon jej obhajoby. Tak ako uviedla už v návrhu na zrušenie právoplatných uznesení podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, trvá na tom, že žiadne nepriame dôkazy (okrem domnienky vyšetrovateľa), ktoré boli doteraz vykonané, nepreukazujú jej účasť na stíhanej trestnej činnosti.

7. Vzhľadom na uvedené je sťažovateľka toho názoru, že už v uznesení o vznesení obvinenia, ako aj v uznesení o zamietnutí sťažnosti proti tomuto uzneseniu a taktiež aj v napadnutom upovedomení bol jednoznačne obsiahnutý prvok svojvôle a extrémneho rozporu s princípom spravodlivosti.

8. Podľa sťažovateľky teda prvým dôvodom zásahu do jej ústavných práv bolo nedostatočné odôvodnenie uvedených uznesení, ako aj napadnutého upovedomenia a druhým dôvodom bola taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ktorou bolo porušené základné právo sťažovateľky nebyť stíhanou inak ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

10. Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie uvedených uznesení a napadnutého upovedomenia, pričom vytkla, že generálna prokuratúra sa len nekriticky stotožnila s názorom a odôvodnením krajskej prokuratúry v jej uznesení z 28. júna 2023. Jej konkrétna námietka voči uzneseniu krajskej prokuratúry uvedená v odôvodnení ústavnej sťažnosti spočíva v tom, že krajská prokuratúra žiadnym spôsobom nekonkretizovala, aké sú to dôkazy, ktoré majú svedčiť o účasti sťažovateľky na stíhanej trestnej činnosti, keďže podľa krajskej prokuratúry jej účasť preukazuje súhrn nepriamych navzájom sa dopĺňajúcich dôkazov, na ktoré už bolo poukázané vo vzťahu k obvinenému [REDACTED].

11. Uvedená námietka sťažovateľky je zjavne nedôvodná, pretože krajská prokuratúra svoje uznesenie z pohľadu systematiky venovala najprv obvinenému znalcovi a potom sťažovateľke (obom bolo vznesené obvinenie jedným uznesením) a práve pri obvinenom znalcovi sú konkretizované dôkazy, ktoré sú dôkazne použité aj vo veci sťažovateľky. Ide o tri znalecké posudky toho istého obvineného znalca č. 13/08/2013, č. 01/01/2015 a č. 7/2015, znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity č. 25/2021 a výpoveď Ing. Lžičača. To, že obsah a skutkovú súvislosť týchto dôkazov krajská prokuratúra vo svojom uznesení v systematickej časti dôvodov venovaných sťažovateľke neopakuje a spolieha sa na to, že sú už dostatočne označené a obsahovo popísané aj následne interpretované v časti, ktorá sa venuje obvinenému znalcovi, nie je z pohľadu požiadaviek na kvalitu odôvodnenia ústavne neudržateľné. Uznesenie krajskej prokuratúry je potrebné z hľadiska odôvodnenia chápať ako jeden celok napriek tomu, že je v tomto smere vnútorne štruktúrované.

12. Generálna prokuratúra nadväzne v napadnutom upovedomení dôkaznú situáciu rekapitulačne popisala a vyslovila záver, že sťažovateľkou namietané uznesenia vyšetrovateľa a krajskej prokuratúry spĺňajú obsahové aj formálne kritériá zákonnosti a obsahujú náležité odôvodnenie s vyčerpávajúcim uvedením a vyhodnotením rozhodujúcich skutočností a dôkazov. Generálna prokuratúra primeraným spôsobom reagovala na námietky sťažovateľky uvedené v jej návrhu na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní, pričom aspekt účasti na zločine je v napadnutom upovedomení odôvodnený dostatočne vzhľadom na štádium, v ktorom sa trestné stíhanie nachádza (prípravné konanie).

13. Ústavný súd tak nezistil, že by výklad a závery generálnej prokuratúry vykazovali znaky ľubovôle, príp. boli zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku (§ 363 ods. 1 a nasl.), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Záver, ku ktorému dospela generálna prokuratúra vo svojom upovedomení, nie je možné považovať za extrémny, ktorý by si vyžadoval zásah ústavného súdu.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným upovedomením generálnej prokuratúry a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. S prihliadnutím na odôvodnenosť upovedomenia generálnej prokuratúry ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

15. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým upovedomením generálnej prokuratúry, ústavný súd konštatuje, že tento článok dohovoru sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom (m. m. III. ÚS 206/06). Generálna prokuratúra nemá postavenie súdneho orgánu a jej akékoľvek rozhodnutie nie je súdnym rozhodnutím v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nevzťahujú sa naň preto striktne ani požiadavky vyplývajúce z práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré vyvodila judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vychádzajúc z uvedeného, možno uzavrieť, že tento článok dohovoru nie je na napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry aplikovateľný. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je teda v tejto časti nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietanú neústavnú aplikáciu príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ústavný súd k tomu ďalej uvádza.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

18. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05,

IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

19. Vznesenie obvinenia je dôležitým procesným úkonom, pretože týmto úkonom sa proti určitej osobe začína trestné stíhanie za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom, a súčasne sa určuje aj jej procesné postavenie v trestnom konaní ako obvineného. Nie je však potrebné, aby trestná činnosť bola spoľahlivo preukázaná, ako to je v prípade obžaloby. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií, najmä pokiaľ ide o zásah do osobnej slobody sťažovateľa väzbou), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje.

20. Sťažovateľka sa bráni proti vznesenému obvineniu v prebiehajúcom proti nej vedenom trestnom konaní a čiastkovým prvkom takého obranného postupu bola sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, resp. návrh na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. V prípade, ak by sa prípravné konanie vedené proti sťažovateľke ukončilo podaním obžaloby, súd má možnosť eliminovať už v úvode ním vedeného konania procesné nedostatky prípravného konania brániace ďalšiemu postupu v konaní proti obvinenej, najmä z hľadiska porušenia práv obhajoby, a v takom prípade obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi. Ak o také chyby nejde, konanie pokračuje aj s prípadným využitím riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov (sťažovateľkou ako stranou), keď je možné zákonom ustanoveným spôsobom napádať aj chyby postupu (trestného stíhania) predchádzajúceho meritórnemu rozhodnutiu. Právomoc v prípravnom konaní prokurátora a v súdnom konaní súdov jednotlivých stupňov predchádza právomoci ústavného súdu. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými. Ak by ústavný súd preskúmaval už samotné vznesenie obvinenia, princíp subsidiarity by bol hrubo porušený a právomoc ústavného súdu by bola prekročená. Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (m. m. IV. ÚS 80/2022, IV. ÚS 212/2022).

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že nie je daný dôvod, aby vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľky a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie už uvedených možností ochrany práv sťažovateľky nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu